

Köy Enstitüleri

ISSN: 1304-0227

İki Ayda Bir Yayınlanır.

Sayı 9 / Temmuz-Ağustos 2008

Yönetimden

Milyonlarca öğrencimiz için tatil başladı. Uzun ve zor bir maratona bitirdiler ve elbette iyi bir dinlenceyi hak ettiler. Ya dinlence olanağı bulamayan milyonlarca işçi, köylü, memur dar gelirli insanımızın çocuğu? Onlar ne yapıyorlar acaba?

Onları görür gibi oluyoruz. Şimdi onlardan kimi tarlada, bağda, bahçede yakıcı güneşin altında babasına, annesine yardım ediyor. Kimi de kentlerin, kasabaların sokaklarında ekmek tekneleri sırtlarında ter döküp ailelerinin bütçelerine katkıda bulunuyorlar.

Dinlence olanağı bulabilen şanslı çocuklarımızın kimi gittiği yerde denizin serin sularında kulaç atarlarken, belki de ayakkabı boyacısı çocuklar sırtlarındaki sandığını bir kenara bırakıp kentin caddelerindeki, parklarındaki küçücük havuzlara atlayarak serinlemeye çalışacaklar...

Keşke tüm çocuklarımıza dinlence olanakları yaratılabilse. Keşke hepsi çok güzel bir dinlenceyi birlikte el ele, yürek yüreğe yaşayabilseler.

Ne yazık ki, halkımızın büyük çoğunluğu yoksulluk sınırının, azımsanmayacak kadarı da açlık sınırının altında yaşamlarını sürdürüyor!

...

Ankara yaz dinlencesi nedeniyle iyice ıssızlaşırken, Yönetim olarak çalışmalarımızı sürdürü-

yoruz. Köy Enstitülerinin Kurucusu İsmail Hakkı Tonguç'u 21 Haziran'da bir açıktorum, 23 Haziran'da da mezarı başında andık. Ankara'da bulunan dostlar bizi yalnız bırakmadı.

Yine Haziran içinde birkaç aydan beri üstünde çalıştığımız Mahmut Makal Öğretmenimizin yayına hazırladığı **İsmail Hakkı Tonguç'un** büyük yapıtı "**Köyde Eğitim**"i birkaç kez elden geçirerek bastırdık. Kitabın dizilmesinden yayınına kadar başta **Mahmut Makal** ve **Mustafa Aydoğan** olmak üzere emeği geçen herkese bir kez daha teşekkür ediyoruz.

Eylül sonu gibi Köy Enstitülerin dostu **Mustafa Ekmekçi'nin** "**Öksüz Yamalığı, Köy Enstitüleri**" kitabının basımını gerçekleştireceğiz. Sayın **Aldoğan Ekmekçi** ile sözleşmesini yaptık ve hazırlıklarına başladık.

Yine bir süredir üstünde çalıştığımız tasarımı **"Vakfın İnternet sitesi"** yayınlanacak konuların yazımına başladık, yaz boyunca bu konuda çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Sitemizin yerini aldık, sonbaharda açmayı planlıyoruz.

Yaz tatilinde iş üretmenin mutluluğunu sizlerle paylaşmak bizi mutlandırıyor.

Gelecek sayı da görüşebilmek dileğiyle herkese bol okumalı, iyi dinlenceler... ■

21 Haziran 2008 Tonguç'u Anma Açık Oturumu

21 Haziran 2008 Tonguç'u Anma Toplantısında İzleyiciler

Köy Enstitülerine Yaklaşım

Atatürk ve Köy Enstitüleri

Osmanlı İmparatorluğu duraklama dönemine girdikten sonra gerileme ve çöküşün önüne birtürlü geçemedi. 1. Dünya Savaşı sonunda da yok edilme planı ortaya kondu Türklerin yaşaması için İç Anadolu Bölgesi yeterli görüldü. Bu kabul edilmedi. Atatürk önderliğinde Kurtuluş Savaşı başlatıldı, başarıya ulaşıldı, ama Cumhuriyet harap, yanmış, yıkılmış bir ülke bu ülkede yaşayan sefil, aç, susuz insanlar devralmıştır.

Duraklamanın, gerilemenin çeşitli nedenleri uzun uzun anlatılabilir. Ancak en önemli nedeninin, yanlış eğitim olduğu üzerinde pek durulmamıştır. Bu konuyu ilk anlayanlardan ve düzeltilmesi uygulamasını başlatanlardan biri, Mustafa Kemal Atatürk'tür. Daha Kurtuluş Savaşı sırasında, sıcak çatışmalar sürerken eğitim kongresini toplamasının nedeni budur. Oradaki konuşmasında şunlara da dikkati çeker:

“Şimdiye kadar takip edilen eğitim-öğretim usullerinin milletimizin geri kalmasında en önemli bir neden olduğu kanaatindeyim. Onun için ulusal bir eğitim programından bahsederken eski devrin anlamsız ve yaratılışımızla hiç uyuşmayan yabancı fikirlerden, Doğudan Batıdan gelen bütün etkilerden tamamen uzak Ulusal karakterimize ve geçmişimize uyan bir kültürden bahsediyorum.”

1 Mart 1922'de Meclisi açış konuşmasında şunları da söyler:

“Eğitim alanında öyle bir program takip etmeye mecburuz ki o program milletimizin bugünkü haliyle, toplumsal yaşamın gereksinmesiyle, çevrenin koşullarıyla ve yüzyılımızın gerektirdiğiyle tamamen uysun...”

Bizim takibe mecbur olduğumuz eğitim siyasetimizin asıl çerçevesi şöyle olmalıdır. Bu memleketin sahibi ve toplumumuzun asıl unsuru köylüdür. Bu köylü bugüne kadar bu nurlu maariften mahrum kalmıştır... Bizim takip edeceğimiz eğitim siyasetinin temeli önce mevcut cahilliği gidermektir. Ayrıntıya girmeden bu fikrimi birkaç kelime ile açıklamak için diyebilirim ki kesinlikle bütün köylüye okumak-yazmak ve vatanını, milletini, dinini dünyasını tanıyacak kadar coğrafi, tarihi, dini ve ahlaki bilgi vermek ve dört işlemi öğretmek eğitim programımızın ilk hedefidir.

Bir taraftan cahilliği gidermek için çalışırken bir taraftan da memleket evladını toplum yaşamında ve ekonomisinde etkili ve verimli kılabilmek için zorunlu olan ilk bilgileri uygulamalı bir tarzda vermek eğitimimizin esasını teşkil etmelidir.

Ortaöğretimde de eğitim öğretimin uygulamalı olması şarttır.”

Atatürk eğitimde temel ilkeleri saptayıp yaşama geçirmekle kalmamış bir eğitim uzmanı gibi işin ayrıntılarına da girmiş. İşte bu ayrıntılar incelenirken görüyoruz ki önerileri ile Köy Enstitüleri Sistemi uygulaması paralellik gösteriyor, çakışıyor.

Atatürk bu alanda neler söylemiş görelim:

“Ortaöğretimin gayesi memleketin muhtaç olduğu çeşitli hizmet ve sanat erbabını yetiştirmek ve yükseköğretime aday hazırlamaktır.” “Erkek ve kız çocuklarımızın aynı suretle bütün öğrenim derecelerindeki eğitim öğreniminin uygulamalı olması önemlidir. Memleket evladı her öğrenim derecesinde ekonomik hayatta etkili ve başarılı olacak şekilde donatılmalıdır.” “Eğitim öğretimde uygulanacak usul bilgiyi insan için fazla bir süs, medeni bir zevkten ziyade yaşamda başarılı olmayı sağlayan uygulamalı ve kullanılabilir bir cihaz haline getirmektir.” “Öğretmenler her fırsattan yararlanarak halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk öğretmenin çocuğa yalnız alfabe okutur bir varlıktan ibaret olmadığını anlamalıdır.”

“İlk ve ortaokulların düzeltilmesi için Anadolu onbeş öğretmenlik bölgesine ayrılacaktır. Buralarda liseler, kız ve öğretmen okulları açılacak, birer eğitim merkezi teşkil edilecektir.”

“Öğrenciye ne yaşta olursa olsun onlara geleceğin büyükleri gözüyle bakmalı ve öylece muamele etmelidir. Tehdit esasına dayalı ahlak istenilen bir şey olmaması dışında güvenilir de değildir.

“Türk öğretmenin layık olduğu refah düzeyinin tatmin edici olmadığını biliyoruz. Ancak milletin yetiştirilmesi için de özveri beklemekteyiz.”

“Okuyup yazma bilmeyen tek vatandaş bırakmamak, memleketin büyük kalkınma savaşının ve yeni çatının istediği teknik elemanları yetiştirmek; memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak, nesilden nesile yaşatacak birey ve kurumları yaratmak; işte bu önemli ilkeleri en kısa zamanda sağlamak Kültür Bakanlığı'nın üzerine aldığı büyük ve ağır zorunluluklardır.”

“Memleketi iklim ve toprak verimi bakımından ziraat bölgelerine ayırmak gerekir. Bu bölgelerin her birinde, köylülerin gözleriyle görebilecekleri, çalışmaları için örnek tutacakları verimli modern, pratik ziraat merkezleri kurmak gerekir.”

Köy Enstitüleri Sistemi'ni incelersek Atatürk'ün genel ve özel anlamda pek çok önerilerinin yaşama geçirildiğini görebiliriz. Yukardaki örnekler bunu gösteriyor. Temel ilkelerin gerçekleşmesi için eğitim alanında yapılan reformları da Köy Enstitüleri uygulamalarını da doğru olduklarına inandığımız için savunuyoruz. Atatürk 1 Kasım 1936'daki Meclis konuşmasında eğitmen konusuna da değinir.” İlköğretimin yayılması için sade ve pratik önlemler almak yolundayız. İlköğretimde hedefimiz bunun genel olmasını bir an önce gerçekleştirmektir.”

Zamanla Atatürk'ün eğitim görüşünden de başka alanlarda olduğu gibi sapıldı. Köy Enstitülerinin kapatılışı, sistemin devre dışına çıkarılması buna örnek. Başka tehlikeli bir örnek de din eğitiminin geçirdiği aşamalar incelenirken su yüzüne çıkıyor.

Sapmaların boyutu işlerin hayli zorlaştığını gösteriyor.■

Her Sayıda Bir Enstitü

Akçadağ Köy Enstitüsü

H. Nedim ŞAHHÜSEYİNOĞLU

Köy Enstitülerinin kuruluş amacı ve ilkeleri doğrultusunda kurulan Köy Enstitülerinden biri de Akçadağ Köy Enstitüsü'dür. Temmuz 1940'ta Akçadağ İlçe merkezinde 1891'de yapılan "Hamidiye Kışlası'nda" açıldı. Daha önce 1938'de Eğitimci Kursu da bu kışlada açılmıştı. Ama burası, Köy Enstitülerinin kuruluş AMACINA UYGUN DEĞİLDİ. Yeni yerleşim yeri aranmaya başlandı. Malatya-Adana Demir Yolu'nun 30 km. sinde bulunan Akçadağ İstasyonunun Güneyindeki arazi belirlendi. Buralar; Karapınar, Kırlangıç ve Onatlı köylerinin arazisi idi. 3160 dönümlük yer istimlak edildi.

Akçadağ Köy Enstitüsü'nün yeni yerleşim yeri deve dikenleriyle kaplı bir çölü andırıyordu. Kıl çadırlar içinde çalışmalara başlandı. Bir yanda oturma mekânlarının yapımı, 5. km uzaklıkta içme suyunun, 2 km. deki sulama suyunun kanalları açıldı ve sular getirildi. Yine 2 km. uzakta olan Sultansuyu üzerinde elektrik santralinin yapımı başlatıldı. Böylece 16 okul binası, 10 öğretmen evi, 12 depo olmak üzere enstitünün gereksinmesi olan 56 bina yapıldı.

Sulu duruma getirilen bin dönümlük arazi üzerinde 9500 kayısı, 250 elma, 7000 dut, 200 vişne, 100 erik, 250 şeftali, 30 bin kavak, 500 söğüt fidanı olmak üzere 48 bin fidan dikildi. Teknik bakımla kısa sürede meyve vermeye başladılar.

Enstitünün gıda ve sebze gereksinmesinin tümü okulun ortak çalışmasıyla sağlanıyordu. Keza enstitünün yumurta, et ve süt gereksinmesini karşılayacak 200'den fazla tavuk, inek ve koyun besleniyordu.

Diğer Köy Enstitülerinde olduğu gibi Akçadağ Köy Enstitüsü'nde de kültürel, sanatsal, folklorik ve demokratik çalışmalara öncelik veriliyordu.

Belirtilen bu çalışmaları, enstitünün yöneticileri, öğretmenleri ve öğrencileri tarafından İmece yöntemiyle gerçekleştiriyorlardı. Enstitünün kütüphanesinde değişik konuları içeren 2800'den fazla kitabı bulunuyordu, okuma alışkanlığı kazandırılıyordu.

Akçadağ Köy Enstitüsü Müdürleri: Şinasi Tamer (ilk kurucu, 2 yıl) Şerif Tekben (5 yıl) çalıştılar. 1947'den sonra ise Fevzi Tamer (7 ay), Hikmet Göktan (2 yıl) İbrahim Sevinç (3.5 yıl), Fahri Ersin (9 ay), Namık Kemal Tunalı (2 yıl) çalışmışlardır. 1940-47 arası 12'si bayan, 57'si erkek olmak üzere 69 öğretmen görev almışlardır.

Akçadağ Köy Enstitüsü 1943-44'den 1957'ye kadar 1022 öğrenciyi mezun etmiştir. Mezun olan öğrencilerin 47'si kız, 975'i erkektir.

1945'te çıkarılan 6234 sayılı yasa ile Köy Enstitülerinin adı "İlköğretmen Okulu" olarak değiştirildi. Böylece Köy Enstitüleri dolaylı kapatılmış oldu. Nüfusun %80'ni oluşturan köy halkının bilinçlenme, köy çocuklarının okuma olanakları ellerinden alınmıştır.■

23 Haziran 2008
Tonguç'u Mezarı Başında Andık

23 Haziran 2008
Tonguç'un Mezarı Başında Vakıf Başkanımız Erdal Atıcı, Sait Öztürk

Vakfımızdan Haberler

İsmail Hakkı Tonguç Ölümünün 48. Yılında Anıldı

• Köy Enstitülerinin kurucusu ve kuramcısı İsmail Hakkı Tonguç, ölümünün 48. yılında Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı'nın düzenlediği etkinliklerle anıldı.

İlk etkinlik; 21 Haziran 2008 cumartesi günü, Türk Hukuk Kurumu Muammer Aksoy Salonu'nda "**Bir Eğitim Devrimcisi Tonguç**" başlıklı bir açığoturumdu.

Açığoturumun sunuş konuşmasını **Vakıf Başkanımız Erdal Atıcı** yaptı. Atıcı katılımcılara geldikleri için teşekkür ederek başladığı konuşmasında, İsmail Hakkı Tonguç'un, yüzyıllarca eğitim hakkından yoksun bırakılmış, yönetim hakkından yararlanamayan, büyük bölümü köylerde ilkel koşullarda yaşayan, Türk halkının eğitim sorununu temelden çözmek için araştırmalar yapan, yapıtlar yayınlayan, büyük bir eğitimci olduğunu belirterek: "**Eğitimci Fuat Gündüzalp**"'in; "20.Yüzyılın dört büyük eğitimcisi vardır. Amerika'da John Dewey, Avrupa'da Kerschensteiner ve Decroly, Asya'da Tonguç dediğini" belirtti.

Erdal Atıcı "Yoksul halk çocukları ilk kez onun kurduğu Köy Enstitülere gidip "**iş içinde, iş aracılığıyla, iş için eğitim**" ilkesiyle yetişti. Enstitülerde kitap okudular, halay ektikiler, kendi okulunu yönettiler, tartıştılar, konuşular, çalışdılar, söylediler ve öğrendiler. Tarlada, bağda, bahçede çalıştılar, ürettiler. Eğer Köy Enstitüleri kapatılmasaydı 15 yıl içinde eğitim sorunumuz kökten çözümlenecekti. Bıraksalar gerçek demokrasi köylere kadar yayılacak halk yönetime katılacaktı. Bıraksalar "yaşamda en doğru yol gösterici bilim" olacaktı. Bıraksalar, milyonlarca gencimiz üretken olacak üniversite kapılarında yığılmayacaktı. Bıraksalar köylerimizde okullar kapatılmayacak, büyük kentlere büyük göçler yaşanmayacaktı." Dedi.

Atıcı "Bugün Köy Enstitüleri deneyiminden çıkaracağımız çok sonuç var. Üniversite sınav sistemimiz gençlerimizin en güzel yıllarını yok ediyor. Liselerde yetişen öğrenciler eyleyi ve üretimden uzak bir sistemle yetiştirildiklerinden dolayı üniversitelere de giremeyince ortada kalıyor. Yazık oluyor gençlerimize... Hiç zaman kaybetmeden eğitim sistemindeki çarpıklığın giderilmesi için İsmail Hakkı Tonguç'un kurduğu Köy Enstitülerinden yararlanmak zorunluluğu vardır. Büyük eğitimci İ. Hakkı Tonguç'u bir kez daha saygıyla anıyor, "21. yüzyılın eğitim sistemi; Köy Enstitülerinde uygulanan eğitim sistemi olacaktır diyorum" diyerek konuşmasını tamamladı. **Erdal Atıcı**'nın Sunuş konuşmasından sonra **bağlama sanatçısı Ali Yalçın Ruhi** Su türkülerini seslendirdi. Açığoturuma geçildi. Açığoturumu **Zeliha Kanalıcı** yönetti. Kanalıcı 1930'lu yıllarda büyük kitlenin köylerde yaşadığını ve eğitim hakkında yoksun bırakıldığını anlatarak, Tonguç'un bu büyük kitlenin yaşadığı köyleri içinden canlandırmak için araştırmalar yaptığını yapıtlar ortaya koyduğunu belirtti. Tonguç'un Eğitimci deneyiminden sonra da Köy Enstitülerini kurduğunu söyledi. İlk konuşmacı **Pakize Türkoğlu**, "**Bir Eğitim Devrimcisi Tonguç**"un yüzyılın en büyük eğitimcilerinden biri olduğunu özellikle onun yapıtlarının bilimsel olarak ele alınması gerektiğini vurguladı. Bu görevin üniversitelere düştüğünü vurgulayan **Türkoğlu**, Tonguç'un oğlu Engin Tonguç'un "**Bir Eğitim Devrimcisi Tonguç**" adlı yapıtıyla çok büyük bir iş ortaya koyduğunu ve tarihsel görevini yaptığını anlattı.

Prof. Dr. Hasan Pekmezci Tonguç'un "**Sanat Eğitimcisi**" olduğunu ve Gazi Eğitim'in Resim İş bölümünü kurduğunu, bir tren katarında düzenlenmiş gezici eğitim sergisiyle dört yerde sergi, konferans ve ders verdiğini anlattı. **Pekmezci**, Tonguç'un kurduğu Gazi'nin Resim İş Bö-

lümünden Köy Enstitü kökenli birçok sanatçı çıktığını anlattı. Bu sanatçıların tablolarından örnekler gösterdi. **Yrd. Doç. Dr. Seçkin Özsoy** konuşmasının başlığını "**Ütopycı Tonguç**" olarak seçtiğini, Tonguç'un uygulayıcılığının yanında kuramsal çalışmalar da yaptığını, 1925 yılından başlayarak eserler vermeye başladığını entelektüel etkinliğini ölünceye kadar sürdürdüğünü vurguladı. **Özsoy**: "Tonguç'un eğitim üzerine yayımlanmış 15 kitabı ve iki cilde sığdırılmaya çalışılan kitaplaşmamış yüzlerce yazısı bulunmaktadır" diyerek, Tonguç'un ilk yazısından son yazısına kadar pedagojik düşüncesinde bir sapmanın görülmediğine işaret etti. **Özsoy** konuşmasını, "Tonguç, kendi ülkesinde bile büyüklüğü yeterince kavranamamış bir eğitim düşünürü ve eylem adamı" olduğunu belirtti. **Özsoy** Tonguç'un ütopycasının. "...Köylü insanı öylesine canlandırmalı ve bilinçlendirmeli ki, onu hiçbir güç yalnız kendi hesabına ve insafsızca sömüremesin, köyde oturanlara köle ve uşak muamelesi yapamasın, köylüler bilinçsiz ve bedava çalışan birer iş hayvanı haline gelmesinler... Köy sorunu köyde eğitim problemleri de içinde olmak üzere bu demektir..." diyerek sözlerini tamamladı.

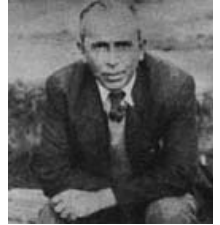
Son konuşmacı **İlyas Küçükkan** "**Tonguç ve Çifteler Örneği**" başlıklı konuşmasına Tonguç'un Eğitimci kurslarından, Köy Enstitülerine Eskişehir Çifteler bölgesini seçtiğini çünkü bu yörenin topraklarının büyük bölümünün devletin olduğunu ve bölgedeki köylerde yaşayan insanların yeniliğe açık insanlar olduğunu belirtti. Tonguç bölgeye sık sık gelerek, hatta Cumhurbaşkanı ve Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'i de davet ederek gelişmeleri yerinde birlikte izlediklerini belirtti. Çifteler Köy Enstitüsü Müdürü Mehmet Rauf İnan'ın çok büyük bir eğitimci olduğunu ve yörede çok sevildiğini anlatan **İlyas Küçükkan** "Çifteler uygulamaları Köy Eğitim Sisteminin genel başarısına olumlu katkılar sağlamıştır" diyerek sözlerini tamamladı.

İsmail Hakkı Tonguç Anıldı

• 23 Haziran 2008 Pazartesi, Köy Enstitülerinin kurucusu İsmail Hakkı Tonguç, ölümünün 48. yıl dönümünde Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı üyelerince mezarı başında anıldı.

Tonguç'un Cebeci Asri Mezarlığı'ndaki kabri başındaki anma etkinliği, katılanların Atatürk ve Türk eğitimine katkı verenler adına saygı duruşu ile başladı. Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Başkanı Erdal Atıcı, burada yaptığı konuşmada, 23 Haziran 1960'ta vefat eden Tonguç'un eğitim üzerine yazdığı kitapların yanı sıra insanı ve toplumu canlandıran Köy Enstitüsü uygulamasıyla İsviçre Dünya Eğitim Ansiklopedisi'ne geçtiğini söyledi. Atıcı, Tonguç'un yüzde 80 nüfusu köylerde yaşayan ve yüzde 75'i ilköğretim olanaklarından yoksun bir ülkede Köy Enstitülerini kurarak eğitimde fırsat eşitliği sağladığını anlattı. Tonguç'un kurduğu Köy Enstitülerinin açılmasından 10 yıl sonra kapatıldığını hatırlatan Atıcı, bu süreçte uygulanan eğitimin ülkedeki eğitim sistemini ikiye katladığını savundu. Türkiye'deki eğitim sistemini eleştiren Atıcı, eğitimin ezberci ve klasik sistem üzerine kurulu olduğunu söyledi. Atıcı, üniversiteyi bitiren gençlerin 3'te 1'inin işsiz, 6 milyonu kadın olmak üzere 7.5 milyon yetişkinin de okuma-yazma bilmediğini kaydetti. Anma etkinliği, "Ziraat Marşı"nın çalınması ve Tonguç'un dostlarınınca yapılan konuşmalarla tamamlandı. **Anadolu Ajansının (AA) haberi.**

• Ali Dündar öğretmenimiz Kayseri'de 17 Nisan Etkinlikleri içinde bir konuşma yapmıştır. ■

Neler Okuyalım?

Hasan Ali Yücel
Aydınlanma Devrimcisi*

E. Deniz Ertem

Atatürk'ün gerçekleştirmeye çalıştığı laik toplum düzeninin, laik eğitim sisteminin kurulmasında hem kuramcı hem eylemci olarak etkin rol alan Hasan Ali Yücel'in aile çevresi, yetişme koşulları, kültürel yapısı ve kişiliği okuyucuya yansıtılmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra II. Dünya Savaşı ve o dönemdeki dış baskılar, çok partili döneme geçiş ile dönemin siyasi ve sosyo-ekonomik durumuna da yer verilmiştir.

Yücel'in düşünen, arayan, araştıran öğrendiklerini öğretmeye çalışan, çağdaş, olağanüstü bir eylemci, uygulayıcı, düşün adamı kimliği vardır. Eğilip bükülmeyen, dürüst, açık, yalın bir kişiliktir.

Hasan Ali Yücel bakan olmadan önce 1935-1937 milletvekilliği döneminde o günün koşullarında son derece önemli konular üzerinde çözümler üretmektedir.

-Yazma dili ile konuşma dili arasındaki ikilik kaldırılmadığıdır.

-Dünya edebiyatının büyük eserlerinin dilimize kazandırılmasına gereksinim vardır.

-Köy eğitimci projesi ele alınmalıdır.

-Köy eğitimci ile normal öğretmenler arasında fark olmalıdır.

-Öğrencilerin kültür yönünden gelişmeleri açısından klasik kültür önemlidir.

-Devlet sanatçılara önem vermelidir ve bu konuda örgütlenmelidir.

-Devlet önemli kültür kitaplarının basımını üstlenmelidir, bir devlet basımevi kurulmalıdır.

Bakan olduktan sonraki başarılarını özetlersek;

-496 adet dünya klasiğinin çevirilerinin yapılarak Türkçe'ye kazandırılması,

-Ansiklopedilerin (İslam-İnönü) yayımlanması,

-Devlet Resim ve Heykel Sergilerinin açılması,

-Ankara Devlet Konservatuarının kurulması,

-Türk Dilinin yabancı unsurlardan arındırılması ve sadeleştirilmesi,

-Ders kitaplarının standartlaştırılması,

-Mesleki ve Teknik Eğitimin geliştirilmesi,

-Beden Eğitimi ve Spor Örgütünün kurulması,

-Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün kurulması,

-İlk Özerk Üniversiteler Yasası'nın hazırlanması ve Meclis'ten geçirilmesi,

-En büyük eseri de hiç kuşkusuz Köy Enstitüleridir,

Kitap Köy Enstitülerinin kuruluş aşamasında yaşananları, karşıt görüşleri, çalışma arkadaşlarını, İnönü'nün kuruluş aşamasında ve kapatılmasındaki konumunu gözler önüne seriyor, ayrıca kapatılması dönemindeki eğitsel, toplumsal, ekonomik, yönetsel, siyasi nedenleri, Kazım Karabekir'in kuruluş ve kapatılması konusundaki görüşleri, DP'nin kapatılmasındaki rolünü anlatmaktadır.

Sivil hayatta yaşadıkları ve en yakın dostu İ.Hakkı Tonguç ile ilişkileri ve Tonguç'un ölümü ile Öner-Yücel Davasına geniş olarak yer verilmektedir.

Yücel'in kızı Sayın Canan Yücel Eronat'ın belirttiği gibi 'Demokrasi bu dönemde en büyük kurbanını 'Yücel'le veriyordu.

Halk:
Ağzı Söyleyip Eli Yapmayan
Adam İstemiyor*

Mehmet Baklacı

Köy Enstitüleriyle ilgili yazılan ilk yapıt. 1941-1944 kuruluş yılları. Bütün dünyanın gözü bu kuruluşların üzerinde olduğu yıllar... kıtlık ve savaş yılları... en zor koşullar altında köy çocuklarının kafa ve kol emekleriyle bozkırları canlandırdığı yıllar... Bunu gören ve de içinde duyan yürekli bir Gazeteci... Ahmet Emin Yalman.

İlk Eğitim Kurslarından başlayarak adım adım Köy Enstitülerinin çalışmalarını, sevinçlerini, kederlerini izleyen bir Gazeteci...

İş içinde yapılan Eğitim-Öğretim uygulamalarına dayanan yazılmış bir yapıt. Arifiye, Çifteler, Trakya'da Kepirtepe, İzmir'de Kızılçullu ve Hasanoğlan kuruluşları usanmadan yorulmadan defalarca ziyaret edilerek yazılmış bir yapıt. Onlarla yiyecek için, gocunmadan onlarla yatan, sevinçlerine ve de kederlerine ortak olan bir aydınının kaleminden çıkmış bir yapıt... Bunlarla da yetinilmeyip, Enstitülerden çıkan öğretmenlerin çalıştıkları köyler zaman zaman ziyaret edilerek, bu öğretmenlerin öğrendikleriyle uygulama alanına koyduklarının örtüştüğünü ve çevrelerindeki rollerini belgeleyen bir yapıt...

"Yarının Türkiye'sine Seyahat" isimli bu yapıtı okuyunca duygulandım, kendimi yaşadım sanki... Geriye doğru onar onar saydım, on üç yaşına kadar küçüldüm... Çamlıbel dağlarının başına bastığı Pamukpınar Köy Enstitüsü yıllarımı yeniden yaşadım. Gerçekçi ve açık bir dille yazılmış, çekici ve öğretici. İş içinde yapılan eğitimin başarıları vurgulanmıştır. Bir çırpıda okunacak bir yapıt. Köyden gelen bir çocuğun; o koşullara uygun, kalkınmaya ve aydınlanmaya dönük bir uygulamanın neler yaratabileceğine, iş içinde yapılan Eğitim uygulamasına işaret ediyor Ahmet Emin Yalman. HALK, "Ağzı söyleyip eli yapmayan adam istemiyor" tümcesi ne kadar da doğru değil mi? İnsan ister istemez soruyor: "Karanlıkta yanan bir ışığın görüntüsünün hiç düşündünüz mü?" Yaparak, yaşarak, inceleyerek, deneyerek, bozarak ve yeniden sınavarak istedik davranışları kazandıran KÖY ENSTITÜLERİNİN, bir laboratuvar görevini üstlenen kurumlar olduğunu örneklerle açıklayan bir yapıt. Ezber bozan bir yapıt. Okumalısınız. Okumalısınız ki, kafa-ayla kolun bileşkesini göresiniz... Okumalısınız ki, ışığa giden bu yolun nasıl kesildiğini, yanan bu ışığın neden üflendiğini anlayasınız... okumalısınız ki, Şakir Karataş'ı (Ağızdan çıkanı yapan adamı) tanımalısınız... Okumalısınız...

Şakir Karataş. Bir köyöğretmeni ■

*YARININ TÜRKİYESİNE SEYAHAT, Ahmet Emin Yalman, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayınları, Üçüncü Bası, Ankara 1998.

Yücel'in kişiliğine yöneltilmiş karalamalara karşı gösterdiği direnci; "Dinle Benden" adlı şiir kitabındaki aşağıdaki dörtlük anlatmaktadır.

Elli yılın yarısı çalışma, gelişmedir,

Öbür yarısı fakat savaşmış didişmedir.

Bilen yok neticede kim yenildi, kim yendi;

Kimi sıfırsın dedi, kimi öğdü beğendi, ■

*HASAN ALİ YÜCEL: AYDINLANMA DEVRİMCİSİ, Alev Coşkun. Cumhuriyet Kitapları 1. Baskı, Nisan, 2007.

Bize Gelen Kitaplar

- Taşa Yazılan Dilekçe "Muallim Biricik"
Yazarı: Muharrem Yılmaz.
- Köy Enstitüleri ve Çifteler (ÇKE) Örneği
Yazarı: İlyas Küçükcan

Yitirdiklerimiz

- 1- Durdu Kızıltepe
1949-Düziçi Köy Enst. Mezunu, Ölüm Tarihi: 29 Aralık 2007
- 2- Ali Yayla
Çifteler Köy Enstitülü 1943-44 Mezunu, Ölüm Tarihi: 28 Haziran 2008
- 3- Mustafa Kararmaz
1944-Düziçi Köy Enst. Mezunu, Ölüm Tarihi: 16 Mayıs 2008
- 4- Mustafa Tabakay
1950 Düziçi Köy Enst. Mezunu, Ölüm Tarihi: 23 Mayıs 2008
- 5- Saadettin Uysal
Gölköy Köy Enst. Mezunu ve Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsünde okumuş, Ölüm Tarihi: 23 Mayıs 2008
- 6- Haydar Karabulut
1947-Çifteler Köy Enst. Mezunu, Ölüm Tarihi: 24 Haziran 2008

Köylünün yarı münevverlere bezemesi onun da hayattan ve tabiatın korkan, çoğalmaktan çekinen, haksızlık karşısında sinen, yenemeyeceği hâdiselerde zekâ oyunlarına sapan, başkalarına dayanarak yaşamak isteyen, büyük şehirlere sığınmaktan zevk duyan, reelin zevkine varmadan fantaziler peşinde koşan bir insan haline gelmesi demekti.

İ. Hakkı TONGUÇ
Canlandırılacak Köy, S. 27

"Kati olarak inanıyoruz ki köylümüzün tahsilini ve mahizetini daha yüksek bir dereceye vardırıdığımız gün, milletimiz her sahada kudreti bugün tasavvuf olunacak kadar yüksek ve heybetli olacaktır."

İsmet İnönü
Eğitim Yolu ile Canlandırılacak Köy,
İ.H. Tonguç, KECEV Yayını 1998
Sayfa 78

Basından

■ Konumuzla ilgisinden dolayı bugün, Kastamonu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Hüseyin Yolcu'nun Türkiye'de İlköğretimin Finansman Kaynakları araştırmasından söz edeceğim.

"İYİ ÖĞRETMEN" OKUL İÇİN PARA TOPLAYAN ÖĞRETMEN Mİ?

Araştırma sonucuna göre okul yöneticisi, öğretmen ve velilerin bütçe dışı kaynak oluşturma sürecinde karşılaştıkları güçlükler de okulların bulunduğu bölgeye göre farklılaşmaktadır. İlginç bir sonuç da eğitimi kamusal bir hizmet olarak algılamakla birlikte üst SED'de bulunana velilerin, eğitim giderlerine katılımı doğru bulmaları ve desteklemeleridir. Eğitim kurumu yöneticileri de velilerin eğitimin giderlerine katılmasını doğru bulmaktadır. Buna karşın Alt ve Orta SED'de bulunan okullarda görev yapan öğretmenler, para toplamayı bir görev olarak benimsememekle birlikte, buldukları okullardaki olumsuz öğrenme şartlarını gördüklerinde bunu "zorunluluklar" çerçevesinde yapılması gereken bir görev olarak görmektedir. Okul yöneticilerinin çok para toplayan öğretmenleri "iyi öğretmen", az para toplayanları "görevini savsaklayan öğretmen" olarak değerlendikleri, velileriyle daha etkili iletişim kurabilen bayan öğretmenleri finansör olarak gördükleri de ilginç bir tespit olarak not ediliyor.

Öğretmenler, "kendilerini bir tüccar gibi görmeleme" "öğretmenlik mesleğinin saygınlığını düşürdüğü" noktasında birleşmektedir.

Ünal Özmen, Birgün, 18 Haziran 2008

■ Çelik: Dershaneler tarihe karışacak

SBS'lerin öğrencileri daha çok dershaneye yönelttiğini ve dershaneye gidiş yaşını düşürdüğü eleştirilerine Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik, "Dershaneçilik önümüzdeki yıllarda bir anı olarak zihinlerde kalacak" diye yanıt veriyor Çelik, eleştirileri şöyle yanıtlıyor.

"Dershanelere gidiyorlar çünkü bu bir alışkanlık, komşular arkadaşlar birbirlerin etkililiyorlar. 100 kilometre hızla giden bir otomobilde frene bastığında durmuyor ama görecekler ki aslında çocuklarına eziyet ediyorlar. Alışkanlıkları terk ettirmek bir günde mümkün olmuyor. Birkaç sınavdan sonra görecekler ki çocuklarına bu eziyeti yaşatmalarına da, bu kadar masraf yapmalarına da hiç gerek yok. Ortaöğretimde dershaneçilik kavramı orta vadede kalkacak. OKS gibi ÖSS de ölçme ve değerlendirmeye uygun değil, bunlar sıralama sınavları. Bu sınavlarda sorular müfredattan çıkıyor ama ölçme ve değerlendirme mantığına uygun çıkmıyor. Biz artık çocukların bilgisini ölçeceğiz, elemeyeceğiz."

Sabah, 19 Haziran 2008

*Bağışlarınız için:
Posta Çeki No: 524699*

*Ziraat Bankası Kızılay Şubesi
3902 9247-5003*

■ Bu garabet kimin?

Siz iktidara geldiğinizde dersane sayısı iki binden azdı, şimdi dört binden fazla.

Siz iktidara geldiğinizde sınav sayısı yirmiden azdı, şimdi kırktan fazla.

Yine siz iktidara geldiğinizde veliler eğitimde bir harcarken şimdi üç harcamak zorunda kaldılar.

Siz iktidara geldiğinizde sözleşmeli öğretmen on bin bile yoktu, şimdi yüz binin üstünde.

Siz iktidara geldiğinizde ders kitaplarını ücretsiz verdiniz ama eğitimi ayrılan payı şirketlere kat kat fazlasını yine siz verdiniz. Sınava dayalı eğitim sisteminde, yardımcı ders kitaplarını asıl kitap haline getirip dağıttınız ders kitaplarını kullanılmaz kılan sizin bakanınız değil mi?

Orhan Yüce
ÖVDER İzmir Şube Başkanı
Evrensel, 19 Haziran 2008

■ 739 SINAVLIK MARATON

“Ülkemizdeki eğitim sistemi, öğrencileri ilköğretimden itibaren bitimsiz bir sınav maratonuna sokmaktadır. Bir öğrenci ilk öğretimden fakülte bitirinceye kadar 739 sınava girmektedir. Bunun anlamı eğitimin sınava endekslili olmasıdır. Bu maratondan karlı çıkan tek kesim özel dershanecilerdir.”

Birgün, 18 Haziran 2008

■ Öğretim üyeleri şeriatın korkuyor

Political Researcher adlı araştırma şirketi tarafından 5 üniversitede görevli 705 öğretim üyesi üzerinde yapılan araştırma ilginç sonuçlar ortaya koydu. Öğretim üyelerinin yüzde 76,8'i Türkiye'nin gelecekte ekonomik sorunlarının artacağı endişesi duyarken, yüzde 62,4'ü ise siyasi belirsizliğin Türkiye'nin geleceği açısından önemli sorun olduğunu belirtti. Öğretim üyelerinin yüzde 66,3'ü ise irticai şeriatın Türkiye'nin geleceğini tehdit ettiğini düşünüyor.

Sözcü, 6 Temmuz 2008

■ Atatürk Merkezi'ne Nurcu Müdür getirildi

Başbakanlık'a bağlı Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'na Nurculuk ve Saidii Nursu uzmanı Prof. Dr. Cezmi Eraslan getirildi. Nur cemaatinin kurucusu Saidi Nursi hakkındaki araştırmalarıyla dikkat çeken Eraslan, doktorasını da “Abdülhamit'in İslam Birliği Politikası” üzerine yaptı.

Sözcü, 6 Temmuz 2008

■ Atatürk'ü Sevmemek Humeyni'yi Sevmek

Fatih Altaylı'nın programına çıkan bir genç kız bunları söylemiş.

“Atatürk'ü sevmiyorum, çünkü dinimizi yaşayamadık. Kurtuluş Savaşı'nı da Sütçü İmam başlattı. İngiliz yönetimi olsaydı daha iyi olurdu.” Tam olarak böyle olmasa da anlam olarak söyledikleri bunlar.

Bu genç kız, Türkiye'de yaşayan bir Türk vatandaşı olarak şeriatla yönetilmemeyi eleştiri konusu yapıyor ve Humeyni'nin yönetimini beğeniyor.

Söylediklerinden çok daha önemli olan, yıllardır verilen din eğitimlerinin nasıl bir beyin yıkanması ile sonuçlandırıldığının ortaya çıkmasıdır.

Küçük çocuklara Kuran kursu adı altında Cumhu-

riyet karşıtı ve Atatürk düşmanı öğretilerin aşılınması, imam hatip okullarında da laik eğitime karşıt bir eğitim sisteminin uygulanmasının sonuçlarıdır bunlar.

Bu yaygın, laiklik karşıtı dogmatik beyin yıkama, bu gençleri yetiştirmiştir. Bu sözlerin televizyonda söylenmesini, durumun ortaya çıkmasına yarayan bir işaret olarak görmek gerekiyor.

Erdal Atabek
Cumhuriyet, 14 Haziran 2008

■ Taşınmalı eğitimin bakanlığın planlı bir uygulaması olduğu bilinmektedir. “İmamın öğretmeni yendiği” ya da “Benim imamım senin öğretmeni döver” deyişleri halkın mizahi dokundurmalarıdır. “Benim/senin” ayrıcalıklı söylemi toplumun düşünce farklılığının yansımasıdır.

Öğretmenin aldığı eğitim gereği yenileşmeci ve bilimsel uygulamalı öğretimi önde tutacağı bir gerçektir. İmam ise aldığı eğitim gereği ezberci, bağlayıcı ve uhrevi yönlendirmede bulunacaktır. Oysaki imam farklı bir görevin bireyidir. Derinlemesine düşünüldüğünde, öğretmen köyün aydınydı, yol göstereni, rehber olanıydı. Her alanda ona danışılırdı. Sorunların çözümünde, yasal dayanaklar, devletin koruyuculuğu, bayrağın, ulusun ve Atatürk'ün yüceliği önde tutularak öneriler getirilirdi.

Öğreten köyün düşünce önderiydi. Halkın sağlığıyla ilgilenir, hukuksal, sosyal ve toplumsal sorunlara çözüm arardı. Muhtarın danışmanı, köy ihtiyar heyetinin üyesiydi. Köyün huzur yanağıydı. Dargınlıklar onunla giderilir, evliliklere öncülük eder, tarım ve hayvancılık alanında il ve ilçe yönetimiyle köprü görevini yapardı.

Öğretmen, köyde devletin temsilcisiydi. Giyimi, kuşamı, Türkçeyi güzel konuşması ve davranışlarıyla çağdaş yapımızın örneğiydi. Dahası, okulunda hafta başında ve sonunda bayrak türeniyle İstiklal Marşı'nı söyletmesi ulusal bilincin yerleşikliği değil miydi?..

İ. Gürşen Kafkas
Cumhuriyet, 21 Haziran 2008

■ İki hafta üst üste Server Tanilli'nin “Devlet ve Politika” adlı kitabı üzerine yazmıştım.

Bu haftaki yazımın da yanı sıra konuda olacağını bildirmiştim. Yukarıdan beri yazdıklarım konunun dışında değil.

Genç kuşakları Atatürkseverlikten Humeyniseverliğe yönelten süreçleri Tanilli'nin kitabında izleyebiliyorsunuz.

Bu süreçleri, Köy Enstitülerini kapatarak imam hatip liselerini yeniden açıp yaygınlaştıran, din eğitimini zorunlu kılan; Kuran kursu, tarikat ve cemaat ağlarının ülkeyi bütünüyle sarmasına ve Türklerin bulunduğu her yerde ülke dışına da taşmasına yol açan, cami sayısının okul sayısını geride bırakmasını sağlayan (1940'lı yılların sonlarında günümüze kadar uygulanmış ve uygulanmakta olan) dinci politikaların dışında aramaya gerek yok.

Önümüzdeki günlerde ise Server Tanilli'nin sözleriyle, “dinci oligarşik kurumlaşma” ya karşı “diyalektik tepki”lerin de ortaya çıkıp yaşanacağını yazıyor...

Fakat bu nasıl, hangi biçimlerde gerçekleşecek?

Ataol Behramoğlu
Cumhuriyet, 14 Haziran 2008

Şiir Köşesi

■ SU TUNG-P (1036-1101)

Oğlunun Doğumu Dolayısıyla

Ana baba çocuğu doğduğu zaman, adet
Akıllı olsun ister.

Oysa akıllı olduğum için değil mi,
Başıma gelen bunca bela!

Ondan işte şimdi bütün dileğim,
Budalanın biri olsun çocuğum.

Ömrü boyu rahat eder, en azından
Müdür olur, nazır olur.

Türkçe Söyleyen
Can Yücel

KÖYDE EĞİTİM
İ. Hakkı Tonguç

Köyde eğitimin nasıl olduğuyla bilmedikçe, nasıl ilerlenmesi kestirmek mümkün olmaz. Eğitim insanın güle kalgıla sonucu, akılcı olarak durumu iyi bilmeden, bu akıllarda köye yararlı olacak ve olumlu sonuçlar verebilecek politika da yapılamaz. Köylü iyi yöntem bilmez ama köylü iy ve iyi hayata tutunmuş ve iyi tarıma ve ilmeyle bağlıdır. Bu gibi bilgilerin çocuğu ve en gereklisini kitaplardan ya da kitapları bilmeyen bir ilah gibi alanlar öğretmenlerden ya da profesörlerden öğrenmeye de çıkaracak yoktur. Görülüyor ki, bir toplumun ilerlemesi için öğretmenler, her şeyden önce o toplumun yararına okuduğu hayat ve bu hayata biçim veren gerçekleri, çocukları yaşayarak öğrenmeye bağlıdır. Çarpışmaları duyurduğu zengin hayata bu içinde belirlenmeyen bir girişim, en iyi da geç söner ve erir...

Köylüleri bir şey öğretebilmek için önce onlardan birçok şeyler öğrenmemiz gerekir. Onlarla birlikte güncel onlarla birlikte çalışmayan bir insan köylü hiç hayata girmez... Özgür, müstakim ve çağdaş köy idaresi kurabilmek, onun içinde güçlü insanları üretmek, çağdaşlık ve köy sorunlarını ilmiyle çözümlenmesi için bir adımdır.

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı
Mithatpaşa Cad. No: 62/21 Yenışehir / Ankara - Tel: 0312 419 36 34 Faks: 0312 425 24 68

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı

**Eksiksiz basımı
ÇIKTI!**

KÖY ENSTİTÜLERİ VE ÇAĞDAŞ EĞİTİM VAKFI

Mithatpaşa Cad. 62/21 Yenışehir / ANKARA

Tel&Faks: 0312 425 24 68 - Tel: 0312 419 36 34

Yayının Adı
Yayının Türü
Yayın Şekli
Yayın Sahibi
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Yayın İdare Adresi
E-Mail
Basım Yeri

Köy Enstitüleri
Yaygın Süreli Yayın
2 Aylık - Türkçe
Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Adına Erdal ATICI
Ali KINACI
Mithatpaşa Cad. 62-21 YENİŞEHİR / ANKARA
koyenstituleri@gmail.com
Özyurt Matbaacılık - Büyük San. 1. Cad. Elif Sk. No: 197/237-238 İskitler - Ankara
Tel: 0312 384 15 36 Faks: 0312 384 15 37